

Domača vzgoja.

Piše Jakob Dimnik.

(Dalje.)

Če pa hočemo videti, kam pripelje poželjivost, stopimo le k sodnijskim obravnavam. Najbolj razširjeno hudodelstvo, vzlasti v krogih, ki se prištevajo omikanim, je izneverjenje. Zgodovina teh hudodelstev je pa skoraj vedno jedna in ista. Tak človek udá se preveliki poželjivosti, koji njegovi dohodki ne morejo ustreči; izposodi si potem denarja pri kakem prijatelju, v prodajalnici jemlje blago na upanje, podpisuje menjice ter bréde na ta način v vedno večje dolgove — in poželjivost postaja pa tudi vedno večja in nadležnejša. Potem zastavlja znabiti dragocene spominke, in ker jih s svojim premoženjem rešiti ne more, vzame denar, kjer ga le dobí. To se pa ne zgodí navadno samo jedenkrat, ampak se ponavlja toliko časa, da pridejo izneverjenju na sled.

Če se otrok užé v prvej mladosti ni učil brzdati svoje poželjivosti, lahko prav za gotovo trdimo, naj bode še tako dobrega srca, stegne prej ali slej svojo roko po tujem premoženji.

Vsak vzgojitelj, ki pazno gleda na svoje gojence, nam to lahko pritrdi. Število teh malih hudobnežev, mej dečki in deklicami je zeló veliko, da — še večje, kakor si mislimo, zato stariši premalo pazijo na otroke. Čestokrat pa sami stariši trdijo, da so take „malenkosti“ malo važne, in to je še slabše. Mnogo je pa tudi takih poželjivcev, ki sicer ne postanejo tatovi — to so taki, ki dobé od starišev vedno toliko denarja, da lahko svoji poželjivosti ustrezajo. Pri tej vrsti ljudi pokaže se pa druga napaka, zaradi koje jih ni treba zavidati in to je mržnja do vsakaterega užitka. Vsako stvar poznajo natančno, nič jih ne more zadovoljiti, vsemu zabavljajo, vsega so siti, vse jim je dolgočasno. To so najbolj puščobni ljudje. Nevolja nad vsako zabavo, da, še celó nevolja nad lastnim življenjem je nasledek temu. Dognana resnica je, da si je užé marsikdo, ki je živel v prav dobrih gmotnih razmerah, iz dolzega časa vzel življenje, ker ni pričakoval nič več dobrega na svetu — ker je užé vse poskusil. Po statističnih izkazih je število samomorilcev zeló veliko; vzemimo le v roke kak večji časopis, in skoraj slehrni dan bremo o samoumorih. Večina teh nesrečnežev so mladi ljudje, kateri so vsled poželjivosti tako daleč zabredli, da se na tak sramotilen in grd način odtegnejo sramoti, v kojoj jih je pokopala poželjivost.

Videli smo, kako razširjena in pogubonosna je poželjivost. Zgodovina nas učí, da so se mogočni národi omehkužili, ker niso brz dali svoje poželjivosti ter vsled tega podlegli drugim, delavnim národom. Resna dolžnost usiljuje se starišem, da mladi rod z vsemi močmi brz dajo ter varujejo poželjivosti najprej s tem, da otróci ne dobivajo jedí ob vsakem času, da ne dobivajo sladkarij in da jim ne silijo vsake jedí in pijače.

Do sitega naj se vsak otrok najé, in tudi okusne in tečne jedi naj dobiva, le sladkarij mu ni treba dajati; sladkosnednost je jedna najostudnejših nečednosti, ne samo pri mladih, temveč tudi pri odraslih ljudeh. Čisto naravno je, da se otrok čuti najbolj nesrečnega, če je bil navajen le na dobre in sladke jedí in pijače, pa so se razmere tako predrugačile, da ne dobiva več take hrane. In kaj takega se mnogokrat zgodí, ker ne vzgojujemo otrok za-se — za dom, ampak za svet — za življenje.

Deček, ki je navajen sladkarij, storí vse, da le svojo poželjivost napase; če jih z lepo ne dobí, jih pa ukrade ter nastopi na ta način pot hudodelstva, koje konec je skorej vselej jetnišnica. Kdo je kriv temu? Oče in mati. To je trda, pa resnična beseda.

Pred par leti obiskali smo trije prijatelji neko družino v malem mestu. Pri zajutreku dobil je starejši sin, star komaj 9 let, velik kos lepe pogače, ki je bila prav debelo namazana s sirovim maslom; potem vzel si je sam osem koščkov sladkorja — štel je glasno — ter jih vrgel v svojo kavo. Ob 10. uri je dobil kos sladkega kolača. Deček snedel je ves kos, kojega bi imela dva moža prav dosti in nazadnje polizal je še ostanke sladkorja z okrožnika. Ker smo bili pri tej družini precéj domači, opozorili smo mater, da napačno vzgojuje svojega sina. „Ja“, izgovarja se mati, „deček gre ob letu z doma in do tačas naj še uživa, kar more, kdo vé, kako se mu bode godilo pri njegovi teti?“ Naša opominjevanja bila so zaman; žena je bila gluha za-nje. Oče, ki se je strinjal z našo svaritvijo, ni mogel priti svoji ženi nikdar na konec, in zaradi ljubelega domačega miru pustil je vse pri starem. (Dalje prih.)

Svitoslav i Danica.

XXXIV. 1881. Kratek pogovor. Brezvérec: Sem brezvérec, pa je preč! — Révsnil besni je glavàn. Vérec: To pa ni častno odveč; — Tó lakkó je vsak cigàn (str. 7)! — Pregledavši neko pesniško zbirko. 1. „V čem so si podobne lekarne in pesniške zbirke? Odgovor. V obojih je strup med zdravili. Kajti — „Pesnik skoro vsak — Saj nekoliko je bedak“. Toraj: Ako se ti naključí taka zbirka v roke in prideš do strupa: „Treši z roke vruga! — Če ne, ti v smert pomaga!“ — 2. V čem so si lekarne in pesniške zbirke nepodobne? Odgovor. V lekarnah je strup potreben, v pesnih pa nepotreben. Iz lekarn ga kdo k večemu po tatinsko dobi za umor ali samomor, v pesniških zbirkah se hvali in očitno prodaja, — priporočajo ga taki, ki so dolžni ga odvracati. Morivci z lekarniškim strupom pridejo v ječo, če tudi so morivci le posameznih ljudi; morivci s pesniškim strupom pa v častne (?) bukve, če tudi morijo naj lepši mladinski cvet na tisuče. — 3. V čem so si oboji morivci zopet in poslednjič podobni! Odgovor. Pred večnim sodnikom bodo oboji enako sojeni — po pravici in zasluženji (str. 40)*.

Kadar hočeš berzo kaj počét', Brez pomislika storjeno
Štej poprej saj: ena, dve, do pét; Vselej rado je skaženo (str. 47).

Mariji Devici Roženkranski je pesem v treh kiticah (str. 54), poslovenil Svitoslav, po napevu in pomenu Fr. Ks. Haberlovem (Rosenkranzlied): „Liederkranz str. 11.“ — Tako tudi (str. 8): Pozdrav Mariji Kraljici (str. 173).

Zdihljaj k presveti Mariji Devici

(str. 112).

O lepa Zarija,	Bođ' luč nam blažena,	Ko v smerti lučica
Marija vsmiljena!	Ko tema nas obdá,	Nam bo pojémala. S.

O poroki prejasnega cesaroviča Rudolfa s prejasno kraljévo princesinjo Štefanijo Belgijansko — v treh odstavkih (137); Sveti Jožef, poslovenjena (str. 352); Perva laž, tudi poslovenjena (str. 385); Božičnica (Exultandi tempus, str. 407).

Dvema pošiljavcema pesem: „Vajine pesmi so dobre in prav spodbudne za domače petje. Za očitno petje po cerkvah ali za časnike pa morajo pesmi biti narejene po stalnih pravilih, ki jih ne more umeti in ne spolnovati, kdor ni nekoliko več študiral. Lepo je, da so se zopet jeli mnogi, tudi manj učeni, s kovanjem pobožnih pesem pečati, to je nekako znamenje boljših časov, kar skušnja učí. Pred nekaj leti, ko je že vsak šterkovec hotel Kristusovo vero soditi ali celó kako krivoversko zbrozgo pisati, so bile pesmi nekako umolknile in marsikteri mladi, ki so na pol ABC znali, so kakor mutasti